

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 34/2023-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslava Duriša o možných dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2031/2022 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslav Duriš **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2031/2022.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Sudca IV. senátu ústavného súdu Miroslav Duriš podaním z 11. januára 2023 oznámil predsedovi ústavného súdu v súlade s § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), totožne ako vo veci sp. zn. IV. ÚS 434/2020, že sťažovateľku dlhoročne pozná a vo svojej skoršej funkcii prezidenta Notárskej komory Slovenskej republiky s ňou mnohokrát prišiel do kontaktu ako so [REDAKOVANÉ] vrátane spoločenských stretnutí a podujatí, na ktorých reprezentovala [REDAKOVANÉ] a na ktorých ich vzťah bol v tom čase kolegiálny až priateľský. Tým je bez ohľadu na jeho subjektívne garantovaný profesionálny prístup k rozhodovaniu zodpovedajúci výkonu funkcie sudcu ústavného súdu splnená premisa podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda možnosť mať pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na pomer k sťažovateľke.

2. Z uvedeného dôvodu podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde, hoci už v minulosti vo vzťahu k sťažovateľke tie isté dôvody v jej iných veciach oznámil, oznamuje tieto skutočnosti na účel rozhodnutia príslušného senátu ústavného súdu podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde o svojom prípadnom vylúčení z konania a rozhodovania v už označenej veci.

3. Pokynom predsedu ústavného súdu Ivana Fiačana z 11. januára 2023 bolo oznámenie pridelené do senátu I. ÚS na ďalší postup podľa čl. IV bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) v zmysle § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde [čl. IV bodu 1 písm. a) rozvrhu práce].

4. Vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022 bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi, členovi IV. senátu ústavného súdu, ktorý však bol uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 518/2022 z 27. septembra 2022 z konania a rozhodovania tejto veci vylúčený. Sudcom spravodajcom sa stal podľa čl. III bodu 3 Ivan Fiačan ako člen IV. senátu ústavného súdu podľa rozvrhu práce na rok 2022 a vec sa mala prejednať v zložení Ladislav Dudits – predseda senátu a Ivan Fiačan a Miroslav Duriš – členovia senátu.

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v § 49 až § 52.

6. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

7. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 26. 2. 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo; m. m. III. ÚS 24/05).

III. Posúdenie vecí ústavným súdom

8. K dôvodom vylúčenia sudcu ústavného súdu a v súčasnosti predsedu štvrtého senátu ústavného súdu Miroslava Duriša ustanoveným v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde a definovaným ako „*pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom*“ prvý senát ústavného súdu dospel k záveru, že tieto naplnené nie sú (rovnako ako predtým vo veci sp. zn. IV. ÚS 434/2020).

9. Dotknutý sudca ústavného súdu nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľkou [REDAKOVANÉ], nie je jej blízkou osobou, nemá ani žiaden vzťah s jej právnym zástupcom pred ústavným súdom alebo pred všeobecnými súdmi a z jeho oznámenia nevyplýva, že by jeho „*kontakty*“ so sťažovateľkou pred viacerými rokmi presiahli takú úroveň, že by bolo možné považovať ich za spôsobilé narušiť jeho nestrannosť ako sudcu ústavného súdu, a to z hľadiska subjektívneho testu, ako ani pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

10. Známosť medzi dotknutým sudcom ústavného súdu a sťažovateľkou bola aj je evidentne známosťou profesijnou, bez intenzívnejších alebo osobnejších vzťahov a bez periodického osobného kontaktu nesúvisiaceho s profesijnou činnosťou (minulou alebo súčasnou) dotknutého sudcu ústavného súdu. Príslušný senát si na margo oznámenia sudcu ústavného súdu Miroslava Duriša dovoľuje uviesť, že tento bol prezidentom Notárskej komory Slovenskej republiky v rokoch 2007 až 2011, zatiaľ čo sťažovateľka bola [REDAKOVANÉ] v rokoch [REDAKOVANÉ].

11. Po prejednaní dôvodov uvedených v oznámení sudcu IV. senátu ústavného súdu Miroslava Duriša tak príslušný senát ústavného súdu I. ÚS dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde tieto nie sú dostačujúce na naplnenie predpokladov o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v tejto veci, preto rozhodol, že nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022 (bod 1 výroku tohto uznesenia).

12. Prvý senát ústavného súdu rozhodujúci o oznámení sudcu ústavného súdu nad rámec veci poznamenáva, že aj sudca ústavného súdu ako každý iný človek žije v určitom vzťahovom a sociálnom prostredí a už samotná skutočnosť, že sudcovská prax býva v jednej profesijnej pozícii a na jednom mieste vykonávaná celý rad rokov, nevyhnutne nesie so sebou to, že sudca za túto dobu pozná – v súvislosti so svojou činnosťou, ale aj inak – celý rad ľudí a nadviaže s nimi viac či menej úzke vzťahy, často priateľské. Za normálnych okolností, teda pokiaľ sudca disponuje dostatočnou mierou zdravého sebavedomia, uvážlivosti, zdržanlivosti a je si vedomý profesijných štandardov, ktoré treba zachovávať, profesijné priateľstvá prehlbujú povedomie sudcov o tom, ako funguje prax v odbore, v ktorom sa pohybujú a rozširujú ich odborné znalosti. Za normálnych okolností, pokiaľ ide o sudcu rovného a poctivého, vhodne fungujúcimi vzťahmi profesijného priateľstva a vystupovaním v rámci odbornej komunity sudca zvyšuje a nijako neznižuje autoritu súdnej moci v odbornej komunite a v spoločnosti ako celku. Sudca, ktorý je odbornou komunitou uznávaný, nebojí sa v nej komunikovať a diskutovať, a to i veľmi otvorene, o odborných otázkach,

a pritom dáva jasne najavo, že neslúži nikomu a ničomu, iba spravodlivosti, je tým najlepším reprezentantom súdnej moci. Ani profesijné priateľstvo za normálnych okolností nie je dôvodom na pochybnosť o nezaujatosti sudcu. Po sudcovi nemožno požadovať, aby samotný fakt, že určitého procesného aktéra (advokáta, prokurátora, konkurzného správcu, osobu opakovane zastupujúcu procesnú stranu, napr. určitý úrad či ministerského úradníka) dlhodobo pozná, niekedy si s ním aj tyká, vedie s ním neformálne hovory a aj inak sa s ním stretáva v rámci už popísaných mantinelov profesijného priateľstva, znamenal dôvod na vylúčenie sudcu. Takým dôvodom by boli až ďalšie zvláštne okolnosti, z ktorých by bolo nutné usudzovať, že sudca nemusí byť schopný udržať si voči dotyčnému procesnému aktérovi dostatočný odstup a posudzovať jeho konanie (procesné úkony, právna argumentácia, všeobecne postup v rámci výkonu jeho procesnej roly a pod.) bez zaujatia (pozri k tomu napr. rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 16 Kss 1/2017).

IV.

K právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia

13. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

14. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu